

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, ul. Biskupia 4. Telefon: Redakcja 79, Administracja 99. Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 2—3 ppoł. Sekretarz redakcji przyjmuje od godz. 1—3 ppoł. Administracja czynna od godz. 9—3 ppoł. Rękopisy Redakcja nie zwraca. Dyrektor wydawnictwa przyjmuje od godz. 1—3 ppoł. Ogłoszenia są przyjmowane: od godz. 9—3 i 7—9 wiecz. Konto czekowe P. K. O. Nr. 80750. Drukarnia — ul. Biskupia 4. Telefon 3-40. CENA PRZEDSUBSKRYPCY: subskrypcja z dostawą pocztową 3 zł, z odbiorem w administracji 2 zł 50 gr. Zagrancą 6 zł. CENA OGŁOSZEŃ: Za wiersz milimetryowy przed tekstem — 75 gr., w tekście 60 gr., za tekstem — 30 gr., kronika redakcyjna, komunikaty — 20 gr. za linię, jednolite, ogłoszenia reklamowe — 30 gr. za wiersz. Do tych cen dolicza się: za ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne 50%, za zastrzeżeniem miejsca 25%, w numerach niedzielnych i świątecznych 25%, zamieszczenie 100%, zamieszczenie 25%. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Za numer dowodowy 15 gr. Układ ogłoszeń 6-cio kolumnowy, za tekstem 10-cio kolumnowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany taryfaryzacji ogłoszeń.

Exposé premjera Prystora, wygłoszone w Sejmie.

Wysoka Izbo! Projekt ustawy o pełnomocnictwach dla Prezydenta Rzeczypospolitej, który rząd wniosł do laski marszałkowskiej i który dziś będzie głosowany, podkryty jest dążeniem do zapewnienia państwu niezbędnej sprawności rządzenia w okresie przerwy Izby Ustawodawczej.

MUSIMY BYĆ DOBRZE PRZYGOTOWANI.

Nie potrzebuję chyba dowodzić, jak dalece potrzebna jest dziś ta sprawność. Przez poszczególne państwa świata przechodzą jeszcze silne fale wstrząszeń. Fale te mogłyby być powstrzymane i opanowane przez rozsądną wysiłkę międzynarodową. Nie stety jednak, nadal nie widać jeszcze dostatecznego w tym kierunku zrozumienia. W dalszym więc ciągu w walce z trudnościami gospodarczymi liczyć możemy tylko na własne siły.

Nie możemy zapominać, że kryzys, który z punktu widzenia dnia dzisiejszego przyzwyczailiśmy się przeklinać, może i powinien w swych skutkach okazać się błogosławionym. Jest on jak gorączka, która przejściowo powala i wyczerpuje organizm, lecz która równocześnie usunąć z niego chorobowe pierwotne słabości i niemocy. Jeżeli tak jest, to musimy w każdym momencie posiadać dostateczny zapas odwagi i energii w walce z tą chorobą i nigdy nie tracić wiary w moźność jej uleczenia. Dotychczas — jak powiedziałem — mało jest danych, aby do walki z tą chorobą zostały zmobilizowane szybko należyte sposoby działania w skali międzynarodowej. Trzeba temu bardziej zdobyc się na zbiorowy wysiłek w kierunku opanowania trudności przy pomocy środków, leżących w zakresie własnych naszych moźności. Jednocześnie tem usilniej skoncentrować trzeba uwagę na zapobieganiu, względnie przeciwdziałaniu wszelkim szkodliwym wpływom, oddziaływującym z zewnątrz na nasze gospodarstwo narodowe. Szczególnie dzisiaj ta ostatnia sprawa staje się tem bardziej doniosłą, gdyż rozpoczęliśmy szereg pozytywnych prac i musimy pilnie baczyć, aby dany one zamierzony wyniki i nie pozostały osłabione przez wpływ wydarzeń zewnętrznych.

To też rząd mój przychodzi do Izby Ustawodawczej z wnioskiem o udzielenie Prezydentowi Rzeczypospolitej szerokości pełnomocnictw, które zapewniłyby państwu maximum odporności, a jednocześnie daly moźność wykonania prac już rozpoczętych i na wielu odcinkach daleko zawiąsanych. Chciałbym w ogólnych rzutach przypomnieć i podkreślić niektóre z tych prac. Są one oparte o wiary w skuteczność i celowość prostych środków i stałych wysiłków, które osiąga się rezultaty częściowe, lecz pozytywne. Nie wierzę w skuteczność generalnych recept, wierzę natomiast w naturalną siłę Polski i wierzę, że w oparciu o tę siłę państwo znajdzie pomyślnie rozwiązanie i własne drogi wyjścia.

ZARZĄDZENIA W DZIEDZINIE ROLNICTWA.

Postawiliśmy sobie przedewszystkiem za cel opanowanie sytuacji i usta bilizowanie życia gospodarczego kraju w nowych warunkach, trzeba bowiem najpierw osiągnąć tę stabilizację, uchwycić równowagę podstawowych czynników gospodarczych i zlikwidować szereg przeszkód z lat dawniejszych. Idąc po tej drodze, rząd raz za razem, w oparciu o uchwały Izby Ustawodawczej, szereg ważnych etapów.

Tak więc w dziedzinie rolnictwa podjęliśmy szeroką akcję, mającą na celu zdjęcie z rolników ciężaru nadmiernych świadczeń w zakresie obsługi pożyczkowego kapitału. Dążąc do przywrócenia siły nabywczej wsi, musieliśmy przedewszystkiem odciążyć finansowo rolnictwo, które ciężko dotknięte zostało wysokimi kosztami kredytu. Temu celowi służył m. in. szereg ustaw, które rząd wniosł do Izby Ustawodawczej. Prace, prowadzone pod kątem widzenia podniesienia rolnictwa, nie osłabiają naszych wysiłków w dziedzinie cen produktów rolniczych, zarówno zbożowych, jak i hodowlanych. Różnice w kształtowaniu się cen głównych zbóż, a więc pszenicy i żyta, po zbiorach i na przedwiośnie były w ostatnich latach za duże.

Być może, że w tym roku poziom cen na główne zboża nie da zbyt rażącego dysproporcji.

OBNIŻANIE CEN ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH.

W dziedzinie przemysłu podjęliśmy działalność w kierunku zapewnienia moźności pracy i rozwoju naszym przemysłom przetwórczym. Są one w większości oparte na krajowych wprawdzie, lecz zbyt drogiej surowcach, niedostosowane w swych cenach do istotnych zdolności i siły nabywczej szerokich warstw ludności, ani do tak zmniejszonej ostatnio konkurencji na rynkach światowych. W związku z tem rząd z całą stanowczością przeprowadza akcję wydatnego potaniaenia krajowych surowców przemysłowych. W realizacji tych koniecznie potrzebnych natrafił rząd na politykę cen karteli, która nie wykazywała żadnego zrozumienia dla potrzeby zastosowania się do zmian w koniunkturach gospodarczych. Jak panowie wiecie, nie cofnęliśmy się przed naciskiem, niezbędnym dla przezwyciężenia oporu ze strony związków kartelowych. Na tym odcinku przeprowadzona została akcja, znajdująca się już dziś na ukończeniu. W rezultacie tej akcji gospodarczej artykuły skartelizowane zostały w cenie obniżone, przyczem rząd dał tej akcji przykład przez redukcję cen uzależnionych od siebie towarów monopolowych. Zniżki te zapewniają przemysłowi przetwórczemu w Polsce tańsze surowce, konsumenci zaś dadzą towary krajowe, bardziej już dostosowane do zmniejszonej jego siły nabywczej. Wniesiona przez rząd ustawa kartelowa, łącząc z dotychczasowymi uprawnieniami rządu, wynikającymi z ustawy o elastycznej polityce cennej, zapewnia rządowi moźność przeciwdziałania się jakimkolwiek tendencjom wyzyskania rynku wewnętrznego towarów przez umowę karteli.

OBCIĄŻENIA PODATKOWE. — TARYFY KOLEJOWE.

Sądę, że w dzisiejszych czasach najgłówniejszym naszym zadaniem jest zwiększenie stanu zatrudnienia. Ponieważ zadanie to rozwiązać być może tylko przez stworzenie warunków, w których moźna będzie produkować taniej i produkować więcej, trzeba było pójść na zmiany w dziedzinie ustawodawstwa socjalnego. Jestem przekonany, że to co robimy w zakresie odbudowania siły gospodarczej rolnictwa, zniżki cen, i potanieenia kosztów produkcji, to w dalszych konsekwencjach przyniesie realny pożytek nie tylko rolnictwu i nie tylko przemysłowi ale wszystkim warstwom ludności a więc również i warstwom robotniczym.

W dziedzinie obciążeń podatkowych poza zastosowaniem ulgami i wniesioną do Izby ustawodawczej nowelą do ustawy o podatku spadkowym oraz nową ustawą o podatku majątkowym, nie tracimy z oka zagadnienie t. zw. zaległości podatkowych w kierunku odciążenia życia gospodarczego poprzez rozsądną, rozłożoną na dłuższy okres czasu politykę likwidacji tych obciążeń. Zafatwienie tej sprawy jest niewątpliwie trudne, mam jednak nadzieję, że znajdzie się rozwiązanie, które dostosuje ściągalskość zaległości do zmieniających warunków produkcji, a równocześnie zabezpieczy interesy skarbu państwa i nie stworzy premi dla opieszałego płatnika. Nie mała wreszcie rolę wśród tych prac, zmierzających do stworzenia lepszych warunków dla działalności przedsiębiorstw wytwórczych odegrać powinny zastosowane przez rząd zniżki w przewozach kolejowych. Przywiązując do racjonalnej polityki komunikacyjnej i taryfowej w polskich warunkach geograficznych specjalne znaczenie, rząd poprzez konsekwentny wysiłek oszczędnościowy Polskich Kolei Państwowych i udzielił życiu gospodarczemu poważnych obniżek taryfowych. Objęły one już wszystkie taryfy eksportowe i większość taryf przewozowych wewnętrznych. Prace w tym kierunku są nadal kontynuowane. Wreszcie w dziedzinie budżetu państwowego, budżetów związków komunalnych i budżetów innych ciał publicznych praw

nych zastosowaliśmy szereg dalszych posunięć oszczędnościowych, zmierzających do dostosowania tych budżetów do dzisiejszej sytuacji gospodarczej i zmniejszonego dochodu społecznego.

ZASADNICZY CEL WYSIŁKÓW RZĄDU.

Wysoka Izbo! Powtarzam jeszcze raz: Zasadniczym celem dotychczasowych naszych prac było przyspieszenie procesów wyrównawczych, które odbyły się muszą i bez których niemożliwe w naszych stosunkach o wyjściu z kryzysu gospodarczego. Mam wrażenie, że te nieuniknione i konieczne procesy posunęły się w Polsce w ciągu ostatnich dwu lat znacznie naprzód. Staramy się utrzymać ceny produktów rolniczych na poziomie możliwym w naszych obecnych warunkach. Zmniejszaliśmy, o ile tylko dało się zmniejszyć, rozwarłość nożyc cen rolniczych i przemysłowych. Dążeniem naszym będzie jeszcze dopilnowanie, aby zaleczone i uzyskane obniżki cen artykułów przemysłowych weszły faktycznie w życie i doszły do konsumenta, z drugiej strony, aby następowało wyrównanie cen szeregu towarów przemysłowych w różnych okolicach kraju. Przeprowadziliśmy względnie stworzyliśmy pod stały prawny dla odciążenia finansowego rolnictwa, zniżając z dochodu rolnicze poważne kwoty, idące dotychczas na spłatę i obsługę długów. Powinno to ułatwić rolnictwu byt, powinno pozwolić wsi nieco odrestaurować się, coś niecoś kupić z artykułów przemysłowych na opędzenie potrzeb gospodarskich i osobistych. Wprowadziliśmy względnie przygotowaliśmy szereg ulg dla przemysłu, ułatwiających przemysłowi potanieenie kosztów produkcji, podniesienie jej w drodze obniżki cen, oraz zyskanie warun

ków dla dalszych wysiłków przemysłu w kierunku rozszerzenia produkcji. W tem miejscu pragnę podkreślić z całym naciskiem, że wprowadzenie ulg w celu odciążenia dłużników i ułatwienia im w zmienionych warunkach wywiązania się ze swoich zobowiązań, leży zarówno w interesie dłużnika jak wierzyciela. Z chwilą zakończenia akcji układowej rząd przystąpi do stopniowej likwidacji wszystkich specjalnych ulg egzekucyjnych, które chroniły przejściowo dłużnika, przywrócić bowiem moźność szybkie normalnych obrotów kredytowych i normalnej wypłacalności dłużników jest jednym z najważniejszych zagadnień gospodarczych państwa. W szczególności rząd dąży będzie do tego, aby wierzyciele, udzielający pożyczek na nowe operacje kredytowe, mogli moźliwie szybko ponownie korzystać w całej rozciągłości z normalnej ochrony prawnej. Jest zjawiskiem niezmierzającym pocieszającym i z punktu widzenia społeczno-gospodarczego, niezmiernie dodatnim, iż w ciągu całego tego okresu nie został powstrzymany proces kapitalizacji wewnętrznej, wyrażający się w stałym wzroście wkładów oszczędności w kasach komunalnych i instytucjach kredytu publicznego z P. K. O. na czele. Jest to m. in. następstwem faktu, że w ciągu tych ciężkich lat przesilenia unikaliśmy zaburzeń finansowych, których nie potrafiły uniknąć liczne bez porównania od nas zasobniejsze i bogatsze organizmy państwowe. Tajemnicą tej odporności leży być może i w tem, że zarówno całe społeczeństwo polskie, jak i obóz który ponosi dziś odpowiedzialność za losy państwa, wzrosły w ciężkiej i twardej szkole życia, do też łatwiej umiały dostosować się do ciężkich warunków i szybciej rozstać się z wygodami i ułatwieniami życiowymi minionych lat dobrej koniunktury światowej.

PRÓBUJMY ŻYĆ ŻYCIEM NORMALNEM!

Proszę Panów! Nielatwe warunki chwili dzisiejszej trwać będą niewątpliwie jeszcze długi czas, w dziedzinie wiele elementów, które ukształtowały się na niższym poziomie należy je uznać za normalne. Trzeba się więc umieć zarówno w działalności gospodarczej jak i w życiu osobistym z temi warunkami pogodzić. W wielkiej mierze jużśmy to zrobili a reszta bez wątpienia dostosuje się niebawem. Prześtańmy więc płakać, odrzućmy na bok narzekania, próbujmy w nowych warunkach żyć życiem normalnem, nie zaniebując dalszych wysiłków w dążeniu do lepszej przyszłości. Nie leży wprawdzie w naszej mocy wprawić w wielki ruch wielkie koła rozpędzone życia gospodarczego, możemy jednak ustawić i uruchomić kółka, które stopniowo ożywią cały organizm. Pragnę zaznaczyć, że okres najbliższy winien być okresem prób ożywienia życia gospodarczego przez stopniowy powrót do inwestycji, opartych na dostosowaniu do zmienionych warunków kalkulacji. Zadanie swe w tym zakresie rząd rozumie jako wyzyskanie obecnych względnie wytworzenie jeszcze nowych warunków, by życie gospodarcze i inicjatywa prywatna miały najlepsze moźności do produkcyjnej i twórczej pracy, na zniżonym wprawdzie lecz ustabilizowanym już poziomie. Niewątpliwie bowiem w kraju istnieją znaczne siły i znaczne zbiornice bezczynnej dziś energii, nie biorącej dziś udziału w obrocie ekonomicznym, który należy pobudzić do działania. Niezależnie więc od tych prac, o których powyżej mówiłem i których rezultaty ujawniają się w pełni wtedy, gdy zacząć działać wszystkie akty prawne i zarządzenia, jakie wydaliśmy w porozumieniu z Izbną Ustawodawczą dla przywrócenia

równowagi ekonomicznej. Rząd zapoczątkował szereg dalszych prac, mogących dać życiu gospodarczemu pewne impulsy.

KWESTJA BEZROBOCIA.

Mam tu na myśli przedewszystkiem opracowane plany robót, i plany produkcyjnego zatrudnienia bezrobotnych. Zmobilizowaliśmy w tym celu wszystkie fundusze, jakie dały się jeszcze znaleźć w budżecie państwowym. Dążymy do maksymalnego wykorzystania tych funduszy z wiosną, do osiągnięcia przy ich pomocy największego efektu w postaci zatrudnienia bezrobotnych i ożywienia procesów wytwórczych przez celowe roboty inwestycyjne. Akcje tę, opartą na razie o środki budżetu państwowego, będzie można rozszerzyć z chwilą wejścia w życie ustawy o Funduszu Pracy. Zwiększa-on źródła finansowe na pomoc dla bezrobotnych obracając je przedewszystkiem w kierunku robót produkcyjnych na terenach, dotkniętych w najwyższym stopniu bezrobociem.

BUDOWNICTWO I INICJATYWA PRYWATNA.

Pragnę wspomnieć również o mobilizacji poważniejszych środków dla poparcia zdrowej inicjatywy budowlanej oraz na ułatwienia w zakresie akcji parcelacyjnej. Do obu tych akcji rząd przywiązuje szczególnie dużą wagę, przyczem traktuje je nie tylko z punktu widzenia gospodarczego ale również jako zagadnienia socjalne. Pragniemy, abyże by zmniejszenie warunków gospodarczych, przejawiających się w ogromnym potanieieniu ziemi i obniżeniu kosztów budowlanych, mogły skorzystać jak najszersze warstwy pracujące. Stąd też polityka kredytowa Rządu, odnosząca się do potrzeb budowlanych, pójdzie po linii popierania wyłącznie najtańszego indywidualnego budownictwa, zaspakajając potrzeby najszerszych mas. Wreszcie podkreślić pragnę, że wszelka inicjatywa w kierunku wzmocnienia eksportu korzystać będzie z najdalej idącego poparcia i pomocy Rządu. Być może, że znajdują się inne jeszcze moźności i będą mogły być zastosowane nowe jeszcze sposoby w kierunku ożywienia obrotów gospodarczych.

NIEMA POWODU DO OPUSZCZANIA RAK.

Jeżeli uda się te obroty ożywić, uda się również podnieść ogólny poziom dochodu społecznego a przez to samo podnieść również dochody Skarbu Państwa. Zależy to jednak nie tylko od wysiłku rządu, lecz również od czynnej postawy w tym kierunku całego społeczeństwa i od jego woli do wydobycia z ofiar i trudności dzisiejszego okresu maximum przyszłej po myślności. O ile spełniony zostanie ten warunek, nie widzę w naszych stosunkach wewnętrznych oznak, któreby mogły proces ożywienia życia gospodarczego uniemożliwić lub nawet poważnie utrudnić. Fakt, że ostatnie wydarzenia amerykańskie nie oddziaływały na naszą sytuację, umacnia mnie w przekonaniu, iż życie gospodarcze Polski istotnie okropnie pośród trudności, nie poddaje się tak łatwo wstrząsom zewnętrznym i posiada wiele szans w dalszej walce.

Jak więc Panowie widzącie niema powodu do opuszczania rak. Staramy się robić we własnym zakresie wszystko, co tylko moźliwe jest do zrobienia, pamiętając, że z zewnątrz nie tak przedko przyjdzie mogą warunki, które byłyby nam w tych pracach pomocą. Nie jest oczywiście dobrze, skoro nam zajętymi temi pracami, hałasują ktoś za ścianą. Nie jest dobrze, gdy słyszymy echa wstrząsów choćby tak dalekich, jak te, które przychodzą do nas przez Atlantyk. Ale to nie powinno oddalać naszej uwagi od celów, które sobie postawiliśmy, i od prac, które rozpoczęliśmy. Aby jednak zabezpieczyć życie Polski i obecne nasze prace w sposób skuteczny od ewentualnych niespodzianek światowych, zwłaszcza na polu gospodarczym, Rząd posiadać musi w dzisiejszych warunkach zapewnioną moźność szybkiej reakcji. Ten wzgląd jest zasadniczym motywem wniosku Rządu o udzielenie Prezydentowi Rzeczypospolitej pełnomocnictw na okres przerwy w pracach ciał ustawodawczych. W imieniu Rządu proszę o uchwalenie tej ustawy.

RZYMSKI PROJEKT.

Podstawowe kwestje planu.

Komunikat oficjalny.

LONDYN, (Pat). „Morning Post” dowiaduje się, że trzy podstawowe kwestje, jakie traktowane są w planie porozumienia 4 mocarstw, podjętym przez Mussoliniego, są następujące: rozbrojenie, rewizja traktatów i rozzejm polityczny.

Głównymi artykułami projektu są: 1) deklaracja stron, wyrażająca się użycia przemocy i obiecywanie współdziałania, 2) przyjęcie zasady przyjaźni rewizji traktatów, 3) wprowadzenie w życie równouprawnienia woj-

skowego, 4) utrzymanie porozumienia na lat 10 z tem, że przedłużone ono będzie na dalszych 10 lat, o ile na rok przed upływem pierwszego okresu żadna ze stron porozumienia nie wypowie.

Co się tyczy traktatów, to podkreślono ma być, że zgodnie z paktem Ligi dopuszczalna jest w pewnych okolicznościach rewizja. Porozumienie zawierać ma także artykuł, dotyczący nowego podziału mandatów kolonialnych.

Zastrzeżenia Francji.

PARYŻ, (Pat). Większa część posiedzenia Rady Ministrów, które odbyły się wczoraj pod przewodnictwem prezydenta Lebruna, poświęcona była rozpatrywaniu projektu 4 mocarstw, opracowanego przez Mac Donalda i Mussoliniego.

Komunikat „Havasa” zaznacza, że Daladier i Paul-Boncour w toku dzisiejszego spotkania z brytyjskimi mężami stanu powiadomili Mac Donalda i Simona o przyjęciu przez Francję inicjatywy, powziętej w Rzymie. Francja jest gotowa przystąpić do projektuwanego paktu, domaga się jednak umożliwienia dokładnego jego przestudjowania, ponieważ niektóre punkty wymagają zmian.

Pakt zawarty ma być na lat 10, a po upływie tego czasu odnowiony za mileżgącym porozumieniem na nowy okres lat 10. O ile nie zostanie wypowiedziany na rok przed upływem terminu, Francja przystępuje z całą swiadomością do tego aktu dyplomatycznego, którego skutki będą trwałe i

głębokie.

W rzeczywistości projekt nie tylko zobowiązuje Wielką Brytanię, Włochy, Francję i Reszę do współpracy nad praktycznym uregulowaniem problemów, jakie wyłoniły się w Europie oraz nie tylko grupuje te państwa w celu poszukiwania rozwiązania dla wspólnych kwestji poza granicami Europy, ale przewiduje on jeszcze wyraźne prawo rewizji traktatów pokojowych z Rzeszą, Austrią, Bułgarią i Węgrami, zaznaczając jednak, że rewizja ta ma być przeprowadzona zgodną z postanowieniami paktu Ligi Narodów. Z drugiej strony pakt 4 mocarstw załatwiałby równouprawnienie zbrojeń, przyznane Rzeszy deklarację z dnia 12 grudnia. Łatwo zrozumieć — kończy komunikat — że te dwa doniosłe zagadnienia: rewizja traktatów i kwestja równouprawnienia wymagały głębokiego przestudjowania tekstu paktu, zanim rząd francuski zdecyduje się zaciągnąć uroczyste zobowiązanie w tej kwestji.

Ubiegły dzień p. Marszałka.

We wtorek w południe p. Marszałek Piłsudski odbył przejażdżkę do Pikiłszek, skąd po paru godzinach powrócił do Wilna. Wieczorem o godzinie 18-ej przybył do Pałacu dzieciąt dzieci szkolnych ze szkół Nr. 1 i 2. Rodziny Wojskowej, pod kierun-

kiem dwu nauczycielek. P. Marszałek przyjął dziatwę, która złożyła p. Marszałkowi w dani listy doń pisane, fotografie grupowe, wyroby szkolne w postaci albumu i inne drobniagzi. Dzień wtorkowy poświęcił p. Marszałek wypoczynkowi.

NOŻYCAMI PRZEZ PRASĘ

